

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Департамент освіти Сумської обласної державної адміністрації
Інститут педагогіки НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
Українська асоціація дослідників освіти

**ОСВІТА ДЛЯ XXI СТОЛІТТЯ: ВИКЛИКИ, ПРОБЛЕМИ,
ПЕРСПЕКТИВИ**

**EDUCATION FOR THE 21st CENTURY: CHALLENGES, PROBLEMS,
PROSPECTS**

Матеріали IV Міжнародної
науково-практичної конференції

28 жовтня 2022 року

Суми
Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка
2022

УДК 37.09:001.895](477+100)''20''(063)

О-72

Рекомендовано до друку вченою радою

*Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
(протокол № 3 від 31.10.2022 р.)*

Редакційна колегія:

М. А. Бойченко – доктор педагогічних наук, професор
(відповідальний редактор);

А. А. Сбруєва – доктор педагогічних наук, професор;

А. К. Куліченко – доктор педагогічних наук, доцент;

М. М. Бикова – кандидат педагогічних наук;

Н. Г. Осьмук – кандидат педагогічних наук, доцент;

І. І. Проценко – кандидат педагогічних наук, доцент;

Ж. Ю. Чернякова – кандидат педагогічних наук, доцент;

І. А. Чистякова – кандидат педагогічних наук, доцент

Освіта для ХХІ століття: виклики, проблеми, перспективи:
матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції (28 жовтня
2022 року, м. Суми). Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022.
257 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта для ХХІ століття: виклики, проблеми, перспективи». У матеріалах конференції розглядаються актуальні проблеми розвитку освіти ХХІ століття в Україні та світі; виклики для розвитку освіти України ХХІ століття в умовах воєнного стану та перспективи інноваційного розвитку системи освіти: глобальний та національний контексти.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

УДК 37.09:001.895](477+100)«201»(063)

кваліфікованої педагогічної допомоги в складних життєвих ситуаціях; ознайомлення батьків з концепцією розвитку школи, освітньою програмою, з проектами, до участі в яких залучається школа; змістом навчальних курсів.

Патріотичне виховання молодшого школяра ґрунтується на принципах загальнолюдської моралі і виявляються в свідомому та активному виконанні особистістю своїх сімейних, громадянських обов'язків, які можна прослідкувати через комплекс почуттів, поглядів, ставлень, дій. Про сформованість патріотичних якостей учня початкової школи можна говорити, якщо у дитини виникло бажання плекати рідну мову, зберігати історичні пам'ятки, надавати допомогу молодшим і старшим.

Отже, патріотичне виховання молодшого школяра відбувається у двох площинах – в сім'ї і школі. Тотожність змістового наповнення кожної з них забезпечує цілісністю і послідовністю поглядів батьків та вчителів. Натомість розбіжність настанов сім'ї і школи може не лише загальмувати належний розвиток у дитини відповідних якостей, а й спричинити формування байдужої людини стосовно рідного краю, Батьківщини. Сім'я, долучаючи дитину до родинних цінностей, норм, традицій, транслює широкі норми суспільства, основи побудови стосунків, спілкування з людьми тощо. В свою чергу, школа накопичила різноманітні форми, методи роботи з батьками та учнями, які можуть ефективно реалізувати патріотичне виховання. Саме тому, важлива взаємодія у системі роботи школи та сім'ї.

Alla Krasulia

Sumy State University, Ukraine

Riga Technical University, Latvia

Marina Platonova, Tatjana Smirnova, Larisa Ćinska

Riga Technical University, Latvia

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ НАВЧАННЯ: ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК 21 СТОЛІТТЯ ЗА 21 ДЕНЬ

Методи та форми викладання та навчання змінюються з плином часу. Зокрема, у часи пандемії коронавірусу COVID-19 та воєнного стану в Україні, відбувається перехід від очного навчання до змішаного, гібридного, віртуального, онлайн, дистанційного навчання тощо. Проте, варто зауважити, наукові джерела свідчать, що педагогічне розуміння змістовного використання освітніх технологій дещо відстає від технологічного прогресу. Очевидно, що застосування технологій не завжди забезпечує отримання очікуваних результатів навчання. Отже, спостерігається певне відставання методів та прийомів навчання від динамічного розвитку технологій. Чому так відбувається? Певною мірою

через те, що цифровим іммігрантам (від англ. *Digital Immigrants*) доводиться вчити цифрових аборигенів (від англ. *Digital Natives*).

За результатами низки досліджень (Krasulia, 2021; Krasulia, Saks, 2020), для того, аби сучасні студенти були успішними у навчанні та реалізували себе в професії, вони мають розвивати 4 ключові «К» навички: *креативність*, *колаборацію* – вміння співпрацювати в команді, *комунікабельність* та *критичне мислення*. До прикладу, за даними *World Economic Forum*, серед найбільш затребуваних гнучких навичок виділено, насамперед, здатність до переконання, комунікативну креативність, саморегуляцію та навички адаптації (Ch E). Результати дослідження, проведеного в Гарвардському університеті та Стенфордському дослідницькому інституті, свідчать про те, що внесок фахових навичок у професійну успішність складає всього 15%, тоді як м'які навички – 85%. У 2020 р. Всесвітній економічний форум підготував звіт «Майбутні робочі місця – 2025», де визначено, що у 2025 р. значна частина (52%) усієї роботи буде виконуватися роботами, тоді як у 2018 р. цей показник становив 29%. Стрімкий розвиток технологій призводить до появи нових професій та формує перелік навичок, без яких неможливо обійтися у ХХІ ст.. Згідно із Атласом професій, до 2030 р. з'явиться 186 нових та зникне 57 професій.

Ще Аристотель зауважив, що «ми є тим, що робимо день у день». Отже, управління навичками – це управління своїм життям. Ґрунтуючись на наукових дослідженнях можемо стверджувати, що для формування навички потрібен 21 день, тобто повторення певної дії за заданих умов протягом 3 тижнів. Теорія, що була схарактеризована Максвеллом Мольцом у праці «Психокібернетика» в 1960 р., також знаходить підтвердження в роботах сучасних дослідників.

Протягом чотирьох років на кафедрі германської філології Сумського державного університету нами було реалізовано низку освітніх проєктів, спрямованих на вдосконалення навичок цифрової грамотності, креативності, критичного мислення, колаборації та комунікації. Це були 21-денні інтенсивні курси-виклики (англ. *challenge*) (Krasulia, 2021; Krasulia, Saks, 2020; Lebid, Krasulia, Sushkova, Shevchenko, 2021) у межах яких студенти щодня отримували завдання, яке мали виконати протягом доби. Варто зауважити, що для викладача така діяльність теж виклик, позаяк потрібно розробити завдання, опанувати технічні інструменти реалізації проєкту, перевірити роботи студентів та надати зворотній зв'язок. Оцінка виконання завдання ґрунтувалася на принципах гейміфікації: якщо завдання було виконане якісно, вчасно та відповідало всім поставленим критеріям, студент отримував зірочку ★, якщо були певні помилки, завдання було виконане

невчасно, то чотирикутник ■■■, а якщо завдання не було виконане, то олівець ✎. Результати участі у проєкті переводилися за відповідним коефіцієнтом у певну кількість балів у межах дисципліни.

Поточний проєкт «*21-Day Higher-Order Thinking Skills (HOTS) Challenge*» був реалізований на Факультеті електронних технологій навчання та гуманітарних наук Ризького технічного університету, Латвія, у весняному семестрі 2022-23 н.р. Це був 21-денний виклик для формування навичок мислення вищого порядку відповідно до таксономії Б. Блума. Мета курсу – розвинути: (1) навички мислення вищого порядку, такі як аналіз, оцінювання, створення та застосування; (2) фахові навички, т.т. креативне письмо; (3) навички саморегуляції; (4) навички цифрової грамотності. Студентам запропоновано розв’язати 20 дилемних ситуацій, написати есе, завантажити свій твір на платформу *Eduflow*, зробити анонімне рев’ю мінімум трьох письмових робіт інших студентів та, отримавши відгуки від двох учасників виклику, зробити самоаналіз. Такі завдання включають мислення вищого порядку та сприяють розвитку навичок XXI століття, зокрема, як: співпраці, спілкування, творчості та критичного мислення. Останнє 21 завдання – індивідуальний проєкт – презентація розв’язання дилемної ситуації. *Eduflow* – зручний інструмент для реалізації такого проєкту, оскільки має низку налаштувань як для конструювання курсу, так і для відстежування прогресу студентів та аналізу отриманих даних.

Підбиваючи підсумки, можемо стверджувати, що згідно із опитуванням за результатами реалізації проєкту, більшість учасників зазначили, що, не зважаючи на певні технічні труднощі, вони значною мірою покращили не лише мовні навички, що є фаховими для філологів, але й низку м’яких навичок.

ЛІТЕРАТУРА

- Krasulia, A. (2021). Developing EFL Students’ Speaking Skills: 21-Day Vlog Challenge. III *Annual Conference on Current Foreign Languages Teaching Issues in Higher Education: Conference Proceedings of the International Scientific and Practical Conference*, 13 May 2021. K., pp. 70–73.
- Krasulia, A., Saks, K. (2020). Students’ perceptions towards mobile learning in an English as a foreign language class. *IEEE 20th International Conference on Advanced Learning Technologies, ICALT 2020, Estonia*, 6–9 July, pp. 238–240.
- Lebid, A., Krasulia, A., Sushkova, O., Shevchenko, N. (2021). Technologically Supported Infusion of 21st-century Skills Development within 21 Days. *European Journal of Contemporary Education*, 10 (4), 969-980. Режим доступу: https://ejce.cherkasgu.press/journals_n/1640875728.pdf
- Ch E. *These are the 100 most in-demand skills of 2019?* According to LinkedIn / World Economic Forum. Режим доступу: <https://www.cnbc.com/2019/01/08/the-25-most-in-demand-technical-skills-of-2019-according-to-linkedin-.html>
- The Future of Jobs. Report 2020.* Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf

Бацуровська І. Компетентнісно-орієнтована підготовка фахівців з електричної інженерії в умовах масових відкритих дистанційних курсів	157
Бикова М., Проценко І. Полікультурність як професійна компетентність майбутнього педагога	159
Богомаз К. Інклюзивне освітнє середовище як умова успішного навчання дітей з особливими освітніми потребами	161
Бойченко В., Черевко І. Потенціал інженерного проектування для розвитку технічно-конструкторської обдарованості старшокласників засобами STEM-освіти в США	164
Бондаренко Ю. Тема духовно-морального виховання в концепціях видатних педагогів	166
Вергун А., Ягело С., Вергун О., Стечак Г. Дистанційне навчання студентів-медиків у форс-мажорних умовах: цифрова трансформація клінічного матеріалу з позицій академічної доброчесності	168
Давидова І. Сучасний стан дистанційної форми навчання як інноваційної педагогічної технології в Україні.....	170
Доценко Н. Імплементация технології 3D моделювання для практичних робіт із загальнотехнічних дисциплін	173
Дубасенюк О., Марченко Г. Сучасні теорії медіаосвіти: реалії та перспективи	175
Золотарьова Т. Опосередковане реабілітаційне управління розвитком позитивних складових людини як системи «біо-соціо-дух»	177
Ігнатовська О. Формування музичного смаку як засіб пізнання молодшими школярами мистецьких явищ.....	179
Ілійчук Л. Інформаційно-освітнє середовище у системі забезпечення якості професійної підготовки майбутніх фахівців	181
Isaieva S. Personalization of learning as a prospective direction of the development of modern education	184
Іщенко А. Україна та ЄПВО: перспективи співробітництва у сфері вищої освіти.....	186
Коваленко Н. Методичні засади виховання обдарованої молоді в закладах позашкільної освіти в умовах війни	189
Колишкін О. Формування рухової активності дітей з порушеннями психофізичного розвитку за участю родини	191
Колишкіна А. Взаємодія школи і сім'ї у патріотичному вихованні молодших школярів	194
Krasulia A., Platonova M., Smirnova T., Pjinska L. Освітні технології інтенсифікації навчання: формування навичок 21 століття за 21 день	196

Кукса Т. Досвід запровадження дуальної освіти в університетах Угорщини	199
Лі Еньхуй. Провідні напрямки формування музично-слухових уявлень молодших школярів в сучасній музично-педагогічній освіті.....	201
Лян Цзи. Музичний фольклор як засіб формування естетичної культури учнів основної школи.....	203
Нечипоренко А. Роль міжнародної асоціації університетів і коледжів мистецтва, дизайну та медіа у професійній підготовці викладачів візуального мистецтва.....	204
Никифоров А. Уроки ліплення в контексті інноваційного розвитку системи вітчизняної освіти	206
Pang Wo. Methodological sense of competence-based approach to forming pupils' artistic-cognitive competence	208
Парасотченко В. Інноваційне управління закладом позашкільної освіти: виклики та проблеми.....	210
Переяслова С. Особливості освітнього маршруту для дітей із порушеннями опорно-рухового апарату	212
Рашина І. Основи комунікативної культури педагога Нової української школи	214
Сбруєва А. Виклики розвитку європейського університету – 2030	221
Сюй Мін'ї. Наукові підходи та принципи формування художньо-комунікативних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки	223
Тао Є. Створення сприятливого середовища закладу освіти як умова формування інтеркультурної толерантності підлітків	226
Чернякова Ж. Innovative pedagogical approaches: transformation of learning process.....	227
Чорнобрива Н. Спрямованість цифровізації медичної освіти на оптимізацію професійної підготовки майбутніх медичних сестер.....	230
Чикалов Ю. Витоки та напрями розвитку позакласної та позашкільної роботи в Польщі	232
Шаповалова О. Моніторинг інноваційної діяльності у сфері освіти	235
Шевченко О. До питання про підготовку фахівців закладів позашкільної освіти у ЗВО України.....	237
Шейко О. Формування навичок тайм-менеджменту у студентів закладів фахової передвищої освіти в позааудиторній діяльності: процесуальний аспект	239
Shykhnenko K. Education in responsible conduct of research as a core part of scientists' professional growth in the USA universities.....	241

Шияновський О. Виробнича педагогічна практика студентів як складова підготовки майбутніх фахівців до роботи з вихованцями закладів позашкільної освіти.....	243
Штань А. Потенціал закладів позашкільної освіти в розвитку освітньої робототехніки	246
Ян Цзінвень. Наукові підходи до формування світоглядної культури учнів основної школи.....	247

Наукове видання

Матеріали IV Міжнародної
науково-практичної конференції

**ОСВІТА ДЛЯ XXI СТОЛІТТЯ:
ВИКЛИКИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**
(28 жовтня 2022 року)

Суми: Видавництво СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2022 р.
Свідоцтво ДК № 231 від 02.11.2000 р.

Відповідальний за випуск *О. Ю. Кудріна*
Комп'ютерна верстка *І. А. Чистякова*

Підписано до друку 31.10.2022.
Формат 60x84/16. Гарн. Times. Папір офсет.
Друк ризогр. Ум. друк. арк. 14,76
Тираж 300 пр. Вид. № 208.

Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка
вул. Роменська, 87, м. Суми, 40002

Виготовлено на обладнанні СумДПУ імені А. С. Макаренка